Poštnina plačana v gotovini

Posamezna številka stane 1.— din

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, ČOPOVA 1 — DELAVSKA ZBORNICA — TELEFON ŠT.: 35—29 — POŠT. ČEK. RAČUN ŠT. 17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE ZZD 2.— DIN MESEČNO — (24.— DIN LETNO) — ZA DRUGE NAROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.— DIN LETNO) — CENE OGLASOM PO DOGOVORU — LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II. LJUBLJANA, SOBOTA, 26. MARCA 1938. ŠTEV. 12

Katoliška mati

Maks Schröder, kapitan nemške vojne ladje, je bil po prekem sodu obsojen na smrt. Hudobija njegovih nasprotnikov ga je obdolžila veleizdaje. Proti možu, ki je neštetokrat za domovino zrl smrti v obraz, so vstale priče in zapečatile njegovo svetlo življenjsko pot. Maks Schröder je umrl kot izdajalec svoje domovine eno uro pred razkritjem grdega komplota. — Nikoli se ni bal smrti, nikoli ni omahoval med dolžnostjo in med vabami življenja. Kadar so te hotele prevpiti klic dolžnosti, je vstala vselej pred njim svetla, sveta podoba edinega bitja, na katerem ni nikoli videl nobene pege, podoba njegove matere, junaška mati v trpljenju in v dolžnostih mučenica. Ob njenem liku ni bilo mogoče Maksu drugače, kakor hoditi po njenih stopinjah. Tudi na njegovi zadnji poti ga je spremljala ta slika, katere nikoli ni upal z nečastnim dejanjem omadeževati, nikoli vreči sence na njeno svetlo pot. »Moji materi povejte«, je bila tako njegova zadnja skrb, »domovina ji je ubila nedolžnega sina«. Če ga obsoja ves svet, v materinem srcu ne sme biti sence obsodbe. Bila je njegova poslednja skrb, ohraniti v materinem srcu nase čist spomin.

Kolikokrat v življenju sem se srečal z grdo mislijo. Vstala je nenadno vsa lažnjiva in vabljiva, vsa pestra in ljubka. V zlati čaši je ponujala napoj življenja. »Norček, pusti borbo in trpljenje! Hodi za menoj, kjer je pesem in veselje!« Kdo še ni omahoval tako, kot sem tudi jaz, ko sem izbiral med trnjem dolžnosti in med prevaro življenja, da bi vrgel s sebe za vedno večni klic časti in se brez borbe predal vabam slepečim. Mislim, da bi bil omahnil in padel, da ni tam daleč nekje živela moja skrbna mati. Preprosta žena nagubanih lic, v trpljenju skaženih, sključenih rok, sivih las, visoke starosti in čiste, prav čiste duše in velikega zlatega srca. Ta je vstala tako pred menoj. Nečastno dejanje, beg pred dolžnostjo je bežal pred njenim spominom. Ni bilo nikoli mogoče drzno za življenjem preko njenega srca. V viharjih je v sinu zmagala katoliška mati.

Da, katoliška mati! Nič ne vem, kdaj me je pravzaprav učila, kako je v meni človeka klesala. Nič ne vem, da bi bila kdaj izrecno govorila o lepoti naše zemlje, o zgodovini in o časti slovenskega imena, o edinem svet odrešujočem poslanstvu katoličtva. Ne, če vse to troje ljubim, gotovo ne ljubim iz njenih besedi, ljubiti morem samo iz njenega življenja, ki se je po kapljah trpljenja pretakalo v moje.

Danes, ko gledam nazaj na dolga desetletja, vem, da je ona vse to v dejanju ljubila, kar mnogi tako nevredno vlačijo v svojih besedah. Naj iščem, kakor hočem, nikjer ne najdem v slikah njenega življenja niti ene sence, niti ene pege. Vse je, kakor sonce, ki poljublja zemljo in ji življenje daje in vsaka beseda je bila kakor iz Boga zajeta.

Zato njena modrost nikoli ni sličila modrosti sveta, njena vzgoja nikoli vzreji modernih otrok. Moja vzgojiteljica je bila njena skromnost, njena čebelična vztrajnost, njena velika bolečina in njeno svetlo upanje. Malo je vedela moja vzgojiteljica, toda to, kar je vedela, je bilo neskončno veliko. To je ljubila z vso svojo čisto dušo in je tako učila ljubiti svoje otroke.

Katoliška mati! Mene si vzgajala ti tako. Hvala ti! Druge so vzgajale druge. Srečni vsi, katerih matere so bile kakor ti! Za nje ni praznik matere zunanje naključje zaporednih dni, njim pomeni iz bogastva matere zajeto bogastvo lastnega življenja, praznik sonca, ki sence in greha v dušah otrok ne pusti.

Poljedelskemu delavstvu — zaščito in zavarovanje!

Velika krivica.

V naši državi uživajo zaščito in imajo zavarovanje vsi delavci in nameščenci — **razen poljedelskih delavcev, viničarjev, hlapcev in dekel.** Določila poselskih in viničarskih redov imajo v tem pogledu tako skromna določila, da so komaj omembe vredna.

Ne vemo in ne moremo razumeti, zakaj se dela našemu poljedelskemu delavcu taka krivica. Ali mar poljedelski delavec ni ravno tako delavec kot oni v tovarni, delavnici in v rudniku? Ali je delo viničarja lažje od dela obrtnega pomočnika, in ali je delo dekle na kmetih lažje od dela služkinje v mestu?

Poljedelskemu delavstvu se dela ogromna krivica, ker ne uživa pri delu vsaj tiste zaščite, ki jo ima industrijsko in obrtno delavstvo. Seveda bo potrebno to zaščito prilagoditi naravi poljedelskega dela.

Ravnotako moramo smatrati za veliko krivico todi to, da poljedelsko delavstvo ni zavarovano ne za bolezen in nezgodo (razen v primerih, ko delajo pri poljedelskih strojih, ki jih goni elementarna sila) ter ni zavarovano za onemoglost, starost in smrt, niti za brezposelnost (pri Borzah dela).

Skrajni čas.

Toda skrajni čas je, da se poljedelskemu delavstvu da, kar mu gre,, da se mu da potrebna zaščita doma in v inozemstvu ter potrebno zavarovanje ravnotako doma in v inozemstvu.

Iz področja zaščite sta najbolj nujni in neodložljivi sledeči zahtevi:

1) **Razširi naj se uredba o minimalnih mezdah, kolektivnih pogodbah, poravnavanju in razsodništvu tudi na vse poljedelske delavce v naši državi.** Pod poljedelskimi delavci je razumeti osebe, ki delajo v poljedelstvu v širšem smislu te besede (na polju, pri živini, v vinogradih,itd.)

2) **Sklenejo naj se pogodbe z vsemi državami, kamor zahajajo naši poljedelski delavci.** V teh pogodbah naj bo urejena zaščita in zavarovanje vseh naših delavcev, ki odhajajo v tujino. Zavarovanje mora biti urejeno tako, da bo dobival delavec tudi doma v primeru potrebe potrebno pomoč. Iz področja zavarovanja pa je skrajno nujno zahtevati, da se poljedelsko delavsvo

zavaruje za onemoglost, starost in smrt.

Ostala zavarovanja naj bi prišla pozneje na vrsto. Gotovo je pa onemoglostno in starostno zavarovanje tako važno in tako potrebno, da naj se to najpreje izvede.

Industrijsko, rudniško in obrtno delavstvo ima ustanovo, ki se briga za njegove pravice in koristi. To je Delavska zbornica. Poljedelski delavci, ki so že itak brez zaščite in pravic, pa niso niti člani te Delavske zbornice. Prepuščeni so samemu sebi ali svoji Zvezi poljedelskega delavstva. Če bi niti te zveze ne imeli, potem bi se zanje nihče pod soncem ne hotel zmeniti.

Zato je nedvomno upravičena zahteva, da naj postanejo poljedelski delavci

člani Delavske zbornice

ki naj prevzame nase nalogo, da jih bo branila in ščitila ter se borila za njihove koristi. Prispevke za to članstvo naj bi poljedelsko delavstvo plačevalo skupaj s prispevki za zavorovanje za onemoglost, starost in smrt. Sicer pa vprašanje prispevkov ne sme tukaj igrati glavne vloge in biti mogoče ovira. Za uredbo tega članstva obstoja potreba in sicer nujna in neodložljiva potreba, da postanejo tudi poljedelski delavci člani delavskih zbornic in po tej se je treba ravnati.

Našteli smo torej **najnujnejše** zahteve poljedelskega delavstva in apeliramo na kraljevo vlado in gospoda ministra za socialno politiko, da naj tega klica ne presliši in naj tem zahtevam čimpreje ugodi.

Poljedelskemu delavstvu pa kličemo: V organizaciji je moč. Z organizacijo boste vse dosegli, brez nje in izven nje ničesar. Zato se vsi kot en mož oklenite svoje **Zveze poljedelskega delavstva,** ki je v najtesnejših stiskih z našo ZZD.

Smersu R.

Da bi seme padlo na rodovitna tla . . .

Neobdelane brazde čakajo oračev, čakajo sejalcev . . . Lepa je naša slovenska zemlja, lepa v poletju in zimi, najlepša pa v prebujoči se pomladi, v objemu prvih pomladnih sončnih žarkov. Vesel gre kmet, privezan na svojo zemljo, na svoje delo, s ponosom in samozavestno stopa za plugom, ko spomladi orje prvo brazdo . . .

Se druge brazde, nezorane, kopajoče se v žarkem soncu čakajo oračev, čakajo sejalcev. Na našem delavskem, socialnem in strokovnem polju rabimo delavcev, pravih delavcev, ki ne bodo poznali sebe in svoje koristi, pač pa dobrobit vsega slovenskega katoliškega delavstva. Da si vzgojimo takih oračev in sejalcev, takih delavcev na tem polju, je centrala Zveze združenih delavcev priredila svoj drugi strokovno-organizacijski tečaj, namenjen odbornikom krajevnih organizacij. Tečaj se je vršil 18., 19. in 20. marca v Vajeniškem domu v Ljubljani. V treh dneh so tečajniki imeli priliko slišati 15 dobro pripravljenih predavanj, imeli pa so priliko praktično nastopiti tudi sami in pokazati svoje zmožnosti.

Da je bil tečaj skrbno pripravljen priča program in imena predavateljev. Med drugimi so na tečaju predavali: **Dr. Ivan Ahčin, glavni urednik »Slovenca«,** sodnik **Jože Tomc, Dr. Pavel Robič,** inž. **Jože Sodja, Jože Langus,** magistratni inšpektor, urednik **Alojzij Ilja, Jože Baš,** načelnik zavarovalnega oddelka OUZD, **Slavko Češnovar, Rudolf Smersu, Preželj Francé, Pirih Milko, Grebenšek Venčeslav, Višnar Drago.**

Tečajniki so si v petek 18. t. m. popoldne ogledali Jugoslovansko tiskarno in se s tem seznanili z delom črnih umetnikov. Med odmori so tečajniki veselo prepevali narodne pesmi, tako, da je bilo razpoloženje na tečaju vseskozi zelo živahno. Tudi disciplina tečajnikov je bila vzorna, kljub temu, da so bili zunaj lepi pomladni dnevi. Omeniti moramo tudi prijateljski večer, ki ga je centrala priredila tečajnikom na Jožefovo v Kleti I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Tečajniki! — Zopet je v naši organizaciji postavljen nov mejnik, kot vrata v neobdelana polja med slovenskim delavstvom. V tren dnen ste dobili najosnovnejšo podlago za svoje delo, da postanete orači, da postanete sejalci naših idej, naših misli. Delajte in s pridom uporabljaj te to, kar ste na tečaju slišali. Obdelujte in sejte, s ponosom, neustrašeno in samozavestno, pa z globokim zaupanjem v Njega, ki bo dal svoj blagoslov in Vaše seme bo padlo na rodovitna tla . . .

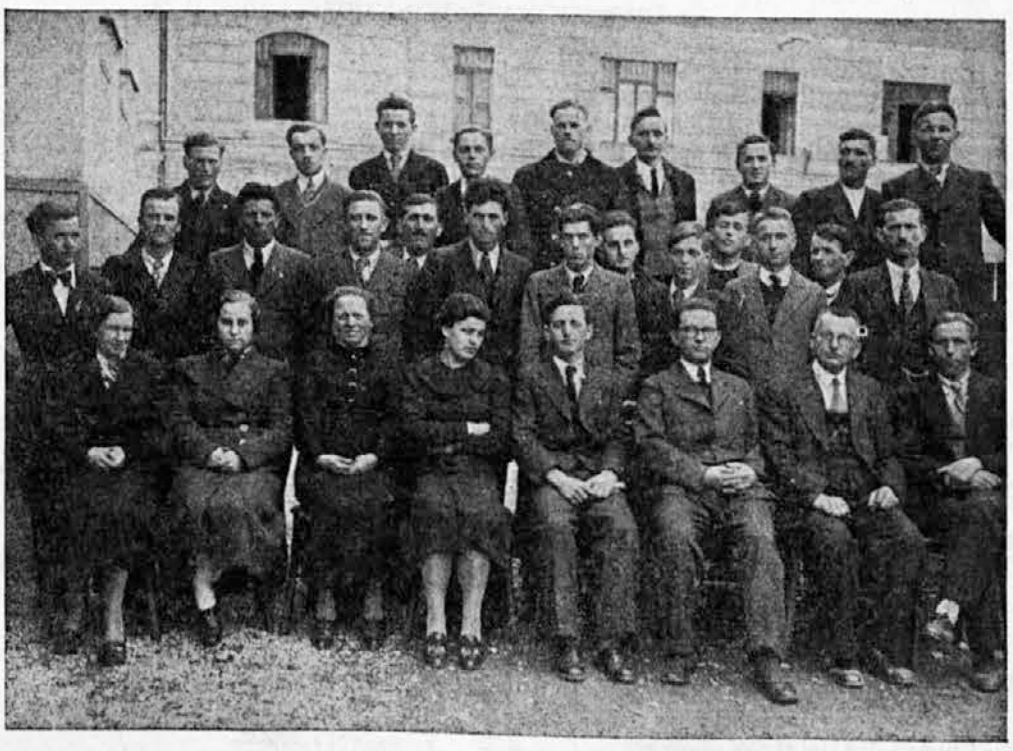

Udeleženci 2. tečaja centrale ZZD.

V VSAKO DELAVSKO HIŠO IN DRUŽINO »SLOVENSKEGA DELAVCA«!

GOSPODARSKI SISTEMI

IV.

Marksizem

V splošnem prevladuje mišljenje, da je Marksov gospodarski sistem povsem nov. To pa ni točno. Marksovemu gospodarskemu nauku služi za osnovo prav isti temelj kot kapitalizmu. Marks je le teorijo kapitalizma izpeljal do končnih absurdnih zaključkov, pa še ti zaključki niso dosledni. Kakor je kapitalizem zavrgel resnico, da nad gospodarskimi zakoni vladajo ideje, prav tako je to resnico zavrgel Marks.

Že v prvih začetkih je med Marksovimi pristaši nastal razdor; eni so se imenovali socialne demokrate, drugi komuniste. Iz Marksovega gospodarskega nauka so se namreč razvili trije sistemi, ki so si v bistvu enaki, le v radikalnih posledicah se stopnjujejo: **socializem, kolektivizem, komunizem.** V začetku je zmagovala socialna demokracija, ki se je seveda sklicevala na Marksov nauk. Zato danes socialne demokrate na splošno imenujemo: **marksiste.** Tisti pa, ki Marksov nauk o družbi, gospodarstvu in veri dosledno izvajajo, ali hočejo izvajati, imenujemo **komuniste.** Nasprotstvo med tema dvema strujama je postalo posebno vidno po vojni. Diference med socialnimi demokrati (marksisti) in komunisti so teoretično zelo majhne, življensko pa zelo velike. Nauk imajo isti, besede iste, vendar marksisti v praktičnem življenju priznavajo sedanje stanje, se prilagode razmeram in trdijo, da se bo družabni red spremenil počasi, potom **evolucije,** dočim so komunisti mnogo bolj radikalni in zahtevajo, da se mora sedanji gospodarski ustroj družbe spremeniti v **revolucijo** (revolucijonarji).

Kolektivizem je poseben izraz za gospodarstvo v katerem je vsa lastnina vsem skupna (n. pr. v Rusiji kolhozi).

Gospodarski sistem marksizma

Kakor smo že omenili, je Marks zasnoval svoj gospodarski sistem na osnovah kapitalizma in ga razvil na teoriji o **večvrednosti,** katere glavni predstavnik je bil Ricardo. Bistvo teorije o večvrednosti je: menjalna vrednost vsakega blaga je tolika, kolikor je potrebno dela, da se to blago izdela, ali na smotru: **delo je edino merilo za vrednost blaga.** Marks se je oprijel te teorije in napisal v knjigi »Kapital« svoj gospodarski sistem.

Po tej zamisli naj delavec le toliko dela, da proizvaja toliko blaga v toliki vrednosti (ekvivalne vrednosti), kolikor rabi za svoje življenje oziroma kolikor dobi plače. Ker ga pa delodajalec sili, da dela več, ima vsled tega dobiček kapitalist. Tako se kapital združuje in množi v rokah delodajalca (akumulacija kapitala). Ker pa se kapitalisti med seboj v konkurenci uničujejo, ostane le tisti, ki ima več kapitala in tako leze kapital v roke vedno manjšega števila ljudi (koncentracija kapitala). In dalje: ker kapitalist porabi vedno več kapitala za nove stroje (konstantni kapital), ostane vedno manj denarja za delovne plače (spremenljivi kapital). Ker pa je vedno manj ljudi zaposlenih, je vedno več brezposelnih in pada kupna moč širokih ljudskih mas. Iz tega pa sledi, da kmalu skoro nobeden ne bo mogel kupovati proizvodov, in, ker jih nobeden ne bo kupoval, jih nobeden ne bo izdeloval in takrat bo kapitalizma konec. Tedaj pa nastopi diktatura proletarijata. Ves ta razvoj naj bi se po Marksu izvršil **mehanično,** po železnem zakonu nastajanja, razvoja in padca.

(Se bo nadaljevalo!)

Pregled obratov, dodeljenih posameznim zaupnikom

Jesenice, 21. marca 38.

V zadnji številki »Slovenskega delavca« smo poročali svojim tovarišem in članom, da se je novo izvoljeni zaupniški zbor na svoji prvi seji dne 12. marca, konstituiral, in si porazdelil obrate za poedine zaupnike. Ta porazdelitev obratov posameznim zaupnikom je razglašena v slehernem obratu tovarne. Važno je to, da sleherni delavec dobro ve, kdo je obratni zaupnik za njegov obrat, da v slučaju potrebe stopi takoj z njim v stik. Prav pa je tudi, če vsi vemo in imamo vpogled v to porazdelitev za vso tovarno in zato tudi priobčujemo danes to preglednico:

Zaupnik:	Obrati:	Štev. delav.	Skupaj
1. Bregant Joža	Ekonomat — ekonomija	122	187
	Ekonomat — kamnolom	65	
2. Zupan Tine	Martinarna II. izmena	105	270
	Kotlarna	165	
3. Lajnar Adolf	Plavž	177	216
	Plavž — Hrenovica	39	
4. Žnidar Mirko	Žebljarna, Zavijalnica	126	194
	Skladišče, žarilnica in pocinkovalnica	68	
5. Čelesnik Ivan	Martinarna I. in II. izmena	210	434
	Ekonomat — prostor	224	
6. Vister Maks	Cevarna, elektr. del.	191	217
	in škarje	26	
7. Kuralt Jože	Hladnodel. valj.,	113	235
	Žičarna	122	
8. Dežman Viktor	Kurilnica, promet	91	180
	in proga	89	
9. Bucek Jože	Opekarna, zidarji,	165	178
	apnenica	13	
10. Noč Albin	Žič. valjarna,	208	231
	tesarji	23	
11. Rozman Jože	Meh. delavnica,	220	250
	livarna, mizarji	30	

ZA OBRATE NA JAVORNIKU:

Zaupnik:	Obrati:	Štev. delav.	Skupaj
12. Gerdej Anton	Lahka proga	186	343
	Adjustaža in elektr. del.	157	
13. Pristov Joža	Gr. ploč. adjustaža nakl. skup.	147	189
	skladišča	42	
14. Kejžar Viktor	Valjarna tanke ploč.	95	250
	in adjustaže	155	
15. Žvan Matevž	Meh. delav. zidarji, tesarji	100	225
	prostor in strugarna	125	
16. Smolej Franc	Težka proga, pocink. in lužil.	112	148
	promet	36	

Priporočamo vsem članom, da to tabelo obratov poedinih zaupnikov ohranijo, da ne bo nepotrebnega povpraševanja in težkoč, kadar bodo potrebovali pomoči zaupnika.

Sestanki in zborovanja ZZD

V ČETRTEK, DNE 24. MARCA:

LJUBLJANA: sestanek Strokovne organizacije splošnih strok ZZD v Ljubljani ob 8 zvečer v prostorih centrale ZZD, Čopova 1 (Delavska zbornica).

V NEDELJO, DNE 27. MARCA:

POLZELA: članski sestanek ob 2 popoldne v Prosvetnem domu.

KRANJ: ustanovni občni zbor ob ½10 dopoldne v dvorani Ljudskega doma.

V TOREK, DNE 29. MARCA:

CELJE: članski sestanek ob ½7 zvečer v Domu v Samostanski ulici.

V ČETRTEK, DNE 31. MARCA:

LJUBLJANA: občni zbor Strokovne organizacije tobačnih delavcev ZZD, takoj po delu, v Konzumni kleti, Kongresni trg 2.

V NEDELJO, DNE 3. APRILA:

PODTURN: občni zbor ob 8 dopoldne v dvorani župnišča Toplice.

GROBLJE: občni zbor ob ½10 dopoldne v Društvenem domu.

Ne videza, življenja hočemo!

Najslabše je takrat za vsakogar, kadar resnice več ne prenese. Najslabše je za bolnika, kadar mu vsa okolica laže o vračajočem se zdravju, ko v resnici z vsako minuto ginevajo zadnje moči.

Zanič zato bi bilo za katolicizem v svetu in pri nas doma, če bi ne upali stvarem pogledati do dna iz strahu, da bi spoznali, da je pod lepo gladko površino na dnu polno blata in mrčesa.

Preminula je Avstrija, nekateri pravijo, da katoliška. Če opravičujejo ta naziv po zunanjem delu, morejo imeti prav, če mislijo na njen notranji sestav, se motijo.

Zunanje odelo, videz, je propadlo. Ne pomeni nič več. Notranji duhovni sestav sedemmilijonske množice je ostal, kakršen je bil pred spremembami. Če bi bila duša tega ljudstva katoliška, bi katoliška tudi v novih mejah ostala, samo naloge njene življenske dejavnosti bi se v teh mejah spremenile. V veliko novo Nemčijo bi prineslo sedem milijonov katoličanov neprecenljivih vrednot živega, svet preoblikujočega katolicizma.

Toda zdi se, da je bila resnica v avstrijskem katoništvu daleč odmaknjena od videza. Zdi se, da je bila komodnost, prav povedano, lenoba, tako zajedena v ves življenski organizem, da ga tudi najlepše teorije niso mogle več zdramiti k pravemu življenju.

Že pred vojno je bila avstrijska monarhija katoliška na zunaj. V jedru je razpadala pod nauki katoništvu nasprotnega liberalizma. Zato v njej ni bilo pravice za narode, v narodih ne za ustanove.

Po vojni je živela na starih osnovah in po starih metodah. Voz življenja se ni premaknil iz starih kolesnic. Vsi povojni poizkusi, formirati v osrčju Evrope na pravem katoliškem duhu zasnovano in zgrajeno državo, so ostali samo poizkusi. Delo je bilo v svoji sredini nagnito, trhlo. Bilo je zares nemogoče vrniti mu mladost.

Če gledamo sedaj nazaj na vse te poizkuse, ki so bili gotovo dobro mišljeni, pa brezdvomno preplitvo usidrani, nam mora biti žal, da velika zamisel zares krščansko zgrajene države, ni našla zadosti močnega nosilca, ki bi jo bil postavil v osredje življenja in ji priboril zmago.

Tragika dogajanj je v tem, da je zato režim našega nedavnega sosestva sam v sebi obubožan zgubil pravico do obstoja in je Previdnost dopustila, da se je zrušil radi notranjega resničnega katoništva, ki bo moral iti skozi šolo trpljenja, da vreden bi postal, biti nosilec nove bodočnosti.

Ko tako ugotavljamo z dunajskim kardinalom dr. Innitzerjem, da je bilo v Avstriji mnogo več katoliškega govorjenja kakor pa katoliškega življenja in da je zato moralo priti kar je prišlo, bi bili do samega sebe strašno neusmiljeni, če bi tudi sebi resnice ne povedali.

Iz istih tal rastemo, iz kakršnih je rastel avstrijski nemški narod. Še ne davna je naša skupna zgodovina. Ista je lenivost v naših vrstah, neverjetna je komodnost našega katolicizma. Kakor življenja presiti se premnogi stegajo na mehkih ležalnikih in hočejo samo mir. Nič govoriti, nič zahtevati, nič prositi, nič protestirati! V imenu katoništva mir! Tako govore dejsva, življenje pa je borba, je hudournik, je plaz. Miru ne pozna. Živo katoništvo ga zato tudi ne pozna, ga ne more, ker se življenju odpovedati ne sme.

Zavračamo zato katoništvo videza, ki nekaterim že jemlje jasen pogled, in zahtevamo katoništvo duha. Iz njega mora vsepovsod žuboreti življenje, po njegovem navdihu se morajo razgibati roke, je treba sleči stare metode, iti na nova pota in povsod iskati stiskanim rešenja. Nihče naroda ne bo pridobil z govorjenjem, narod zahteva dejanj. Samo vanje narod verje in samo tistim zaupa, ki jih ustvarjajo.

Ob zlomu Avstrije ne bi storili svoje dolžnosti, če ne bi svojim lastnim vrstam in svojim borcem poudarili z vso iskrenostjo, da se varujmo tudi mi samega videza in katoništva besedi ter režimo brazdo samo na globoko, pa če prav z znojnim čelom in vsak dan utrujeni. Kdor hoče videti rast in zmago slovenskega katoništva in zmago naše ZZD, naj ve, da je to edina pot v borbi za zmago resnice.

Odmevi procesa v Moskvi

V predzadnji številki našega lista smo pred obsodbo nekdanjih veljakov boljševiškega režima v zadnjem moskovskem procesu ugotovili kako pod silo razmer in strašnih dogodkov kloni pred resnico evropsko socijalistično časopisje in slika Stalina kot norca, ki brez potrebe uprizarja proces za procesom, moritev za moritvijo. Danes prinašamo po končani obsodbi nekaj mnenj vodilnega angleškega časopisja o tej prav kar minuli zločinski komediji.

»Daily Telegraph« piše takole: »Boljševizem je, kar je jasno in razločno dokazala sedaj končana sodna obravnava v Moskvi, docela korupten in gnil v svojem jedru. Skrivnostni dogodki v sovjetski Rusiji kažejo, da so bili vodilni možje Sovjetske Unije neverjetno podli in izdajalski lopovi, ali pa, da je mož, ki danes v Moskvi vihti svoj despotski bič, navaden blazen morilec. Četudi človek v Sovjetski Uniji lahko marsikaj razume, vendar mora izgubiti vsako upanje, da bi se razmere v tej deželi poboljšale.«

»Times« pa pravijo: »Če so od Leninove smrti bili vsi vodilni možje Sovjetske Unije izdajalci in je bil mož ob krmilu preveč naiven in neumen, da bi kaj sumil, se moramo vprašati, kdo pa je teh 20 let vladal Sovjetsko Unijo?«

»Daily Herald«, glasilo angleške delavske stranke pa piše: »Tega ni mogoče razumeti. Preostaja nam le groza ob tem dejanju, sočutje z žrtvami in pa obsodba za Sovjetsko Unijo po njenem 20-letnem vladanju.«

Ob debati o strašnih nečloveških procesih v boljševiški Rusiji, v katerih je socialistično časopisje Evrope hotelo vso krivdo zvaliti na »norca« Stalina, pa je potrebno poudariti, da vse te procese rodi sistem in miselnost brezbožnega komunističnega pokreta, ki mora svojo moč nasloniti samo na fizične osnove. Če bi torej na Stalinovem mestu sedel kdo drugi, bi delal po notranji sili brezbožnega gibanja prav tako, kakor dela Stalin, ali pa bi prišel močnejši od njega in bi z njim storil to, česar bi on ne maral storiti z drugim.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(19) OD 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Zmernim je pripadal tudi duhovnik Gapon, mlad, visoke rasti s črno brado. Študiral je delavska vprašanja in bil izvrsten govornik. Kot kaznilniški kurat v Petrogradu je spoznal položaj ponižanih in razžaljenih. Navdušeno je branil pravice delavstva, do katerih mu je hotel pripomoči s krščanskim socijalizmom. Ustanovil je delavska društva s čitalnicami, poučnimi tečaji, strokovnimi organizacijami in podpornimi blagajnami. Uspeh ni izostal. Več kot 200.000 delavcev se je zaupljivo zgrinjalo okrog njega. Nehote pa je dal povod za krvavo revolucijo. Neke nedelje februarja 1905. je v Petrogradu sklical okoli 150.000 delavcev. Sestavljen je bil manifest z glavnimi zahtevami, ki naj bi se prečital carju v navzočnosti delavstva. Ogromen sprevod je krenil proti carski palači. Nihče ni imel orožja. S križem in svetimi podobami, nabožne pesmi, da celo carsko himno pojoč se je brezkončna procesija valila po ulicah. Nenadoma pa je prikorakalo vojaštvo. Gapon je zatrjeval mirno namerno, a vse zaman. Konjenica je naskočila, pehota streljala. Strašno prelivanje krvi je nastalo. Več stotin je obležalo mrtvih, 1700 jih je bilo oddanih v bolnišnice. Nastala je strašna panika, v kateri so bili pomandrani otroci, žene in drugi gledalci strašne drame.

To je bila krvava, črna nedelja in krik ogorčenja je pretresal prestolico. Čemu streljanje v to množico, ki je organizirala le nekako cerkveno procesijo. Zakaj se car ni pojavil? Zakaj ga je policija zopet napačno informirala? Skoro celokupno meščanstvo se je postavilo na stran delavstva. Vsi trgovci so v znak žalovanja zaprli prodajalne. Bogataši so priredili zbirke za preostale svojce padlih. Gaponu se je posrečilo pobegniti, pozneje pa je bil umorjen. V znak protesta je milijon delavcev štrajkalo dva meseca. Tudi inteligenca je zdaj nastopila z večjim pogumom. Celo industrijalci so v spomenici

Z delavskih bojišč

Celje

V torek, dne 15. marca ob pol sedmih zvečer se je vršil v bivšem Orlovskem domu v prostorih, ki jih je dala za ZZD Ljudska posojilnica, **ustanovni občni zbor** prve celjske podružnice ZZD. Za občni zbor je vladalo precejšnje zanimanje že vse zadnje dneve pred zborom. To toliko bolj, ker je tukajšnja JSZ posmehljivo mežikala, češ da bomo lahko udeležence na prste prešteli. Udeležba je pa bila tako velika, da če bi hoteli šteti na prste, da bi morala dati svoje prste na razpolago precej vsa celjska JSZ.

Ob pol sedmih je tov. Goršič otvoril občni zbor, pozdravil med drugim zastopnika centrale ZZD tov. Smersu Rudolfa in g. dr. Hanželiča. Uvodno in pozdravno besedo je spregovoril nato g. dr. Hanželič. Iz njegovega nagovora smo posneli, s kako obzirnostjo in popustljivostjo se je skušala v Celju ohraniti enotnost in prava smer v delavskem gibanju v okrilju JSZ. Ta obzirnost in popustljivost je bila tako velika, da so jo na drugi strani že skoro zamerili. Toda vsaka obzirnost in potrpežljivost ima svoje meje. Z JSZ ni mogoče uspešno in v pravi smeri delati. »Ta naša izkušnja nam je izredno dragocena, ker bomo sedaj z mirno vestjo in z največjo odločnostjo lahko delali v korist našega delavstva v mladi ZZD.« — Za dr. Hanželičem je tov. Smersu pozdravil v tako močnem številu zbrano celjsko delavstvo in nameščenstvo v imenu centrale ZZD in v imenu naše nameščenske organizacije, čije predsednik je sam. Razložil je nato pomen in razvoj delavskih organizacij v Sloveniji ter obširneje razložil, kako upravičeno je moralo priti do ustanovitve Zveze združenih delavcev. Podal nam je sliko stanja organizacije ter delo in uspehe v zadnjem letu. Že vnaprej je odgovoril na nekatere očitke, ki so jih skušali širiti po Celju proti ZZD iz nasprotnih vrst. Tako je v dopolnilo tega, kar je g. dr. Hanželič pokazal na celjskem primeru, odgovoril na očitek, da ZZD ruši enotnost, dokazal, **da je JSZ tista, ki je začela rušiti slovensko katoliško enotnost** ter da je ZZD nastala prav radi tega, da se to rušenje prepreči in da se naša slovenska katoliška skupnost, ki je tako potrebna za uspehe na delavskem strokovnem polju, ohrani in gradi! — Na morebitni očitek, da je ZZD politična organizacija, je odgovoril, da bi tak očitek mogel kaj zaleči le pri zelo nepoučenih. ZZD ni v nobenem oziru odvisna od kake politične stranke. Res pa je, da smatra zastopnike slovenskega katoliškega naroda v vladi za svoje prijatelje, potom katerih je že izposlovala in še upa izposlovati ugodnosti in zaščito za delavstvo. Res pa je tudi, da so v JSZ tisti, ki so strankarsko politični in sicer v tem smislu, da na eni strani napadajo politično vodstvo slovenskega katoliškega naroda in še zlasti našega voditelja dr. Korošca, na drugi strani pa skupaj s komunisti snujejo ljudsko fronto ter se navdušujejo za španske rdečkarje.

Pri debati so odgovarjali na razna vprašanja ter podajali svoje predloge še urednik Slovenca g. Skoberne, g. misijonar Godina in drugi. Prav v teh razgovorih se je pokazalo, kako je celjsko delavstvo simpatično pozdravilo ustanovitev ZZD. Sledile so nato volitve in je bila predlagana samo ena lista (tov. Goršič Leopold, Gomze, Arnšek Nežka, Žvar Anica, Erjavec Marija, Arnšek Albina, Ulaga Katica, Kocmur Francka).

Udeleženci so enoglasno želeli, da se vršijo sestanki vsaj vsaka dva tedna. **Prihodnji sestanek bo v torek, dne 29. marca ob pol 7 zvečer** v istem prostoru v Domu. Glede nameščencev so se sklenili še posebni dogovori. — Po sestanku se je takoj vršila prva seja odbora, na kateri se je odbor podrobno konstituiral. Seje se vrše vsak ponedeljek ob 6 v Domu. — Pisarna okrožja ZZD se otvori po skupnem dogovoru okoliških podružnic ZZD.

Ajdovec

Tudi pri nas smo poizkušali z raznimi delodajalci, da bi izvedli volitve obratnih zaupnikov po skrajšanem volilnem postopku. Pa smo vedno naleteli, češ, kaj vam treba obratnih zaupnikov, kaj vam treba organizacije. Organiziran delavec, slab delavec. Eden »naprednih« pa je celo izjavil, da delavec ne rabi ne izobrazbe in ne časopisa. Motika, lopata in kramp, to naj bo njegova izobrazba. Vemo prav dobro, da mu je trn v peti naša katoliška delavska organizacija in zato prihaja s temi svojimi naprednimi nasveti, s katerimi bi rad dosegel, da bi z nami počel, kar bi se mu zdelo. Toda ti časi so minuli. Naš delavec vsako nedeljo išče izobrazbe v svojem stanovskem glasilu v »Slovenskem delavcu« in bo znal braniti svoje človeške pravice.

Občni zbor naše podružnice bo v petek 25. t. m. po sv. maši. Članstvo vabimo, da se občnega zbora udeleži polnoštevilno. Kdor bi neopravičeno izostal, ga ne bomo mogli smatrati za člana.

Polzela

Tretji mesečni sestanek naše podružnice bo v nedeljo 27. marca ob 2 uri popoldne v našem prosvetnem domu. Udeležite se ga prav vsi zavedni delavci, kajti marsikaj važnega se moramo pogovoriti in v naše skupno dobro urediti. Urediti moramo vprašanje 8 urnega delavnika, oziroma prekournega dela na škodo tistih delavcev, ki so zaradi protežirancev brezposelni. Upamo, da bomo tozadevno stvar spravili v pravi tir neposredno s poslovodjem tovarne in tako preprečili, da bi razne nižje »šarže« na škodo ubogega delavca svojo oblast zlorabljali.

Velenje

Naša organizacija ZZD si mnogo prizadeva, da bi zasigurala našemu delavstvu boljšo bodočnost. 8. februarja je poslala ministru dr. Kreku resolucijo, ki utemeljuje **upravičenost razširitve velenjske elektrarne in od države prevzem rudnika po banovini. V naslednjem priobčujemo tozadevno resolucijo.**

Podpisana podružnica ZZD v Velenju si usoja staviti na Vas, velespoštovani gospod minister sledečo

spomenico

o nujnosti razširjenja velenjske elektrarne s prošnjo, da blagovolite isto z Vašo velevplivno besedo podpreti ter jo tolmačiti merodajnim činiteljem.

Kot je že Vam gotovo povsem dobro znano, visokospoštovani g. minister, preživlja velenjski rudar ter z njim prebivalstvo Šaleške doline že 14 let težke čase na gospodarskem polju ter sta v boju za svoj življenjski obstoj. Da se je temu težkemu položaju sicer vsaj deloma odpomoglo, je malce pripomogla na ublažitvi tega težkega stanja električna centrala na rudniku, zgrajena v letih 1927-28 ter nato razširjena v l. 1934. Ista danes napaja z tokom samo majhen del Slovenije in to za industrijo ter razsvetljavo, to je približno eno petino slovenske dežele, medtem ko v ostalih delih vsekakor primanjkuje električnega toka, posebno za industrijo. Za gospodarski razvoj dežele je pa danes vsekakor potreben cenen električen tok, ki ga mora hkrati biti tudi dovoljno na razpolago. Ker pa pri sedanji kapaciteti elektrarne ni mogoče misliti na nadaljnji razvoj elektrifikacije in ker se obenem nujno potrebuje rezerva v elektrarni, je vsekakor potrebno, da se najdejo čimprej dovoljna denarna sredstva za ponovno razširjenje centrale z enim agregatom s kapaciteto 10.000 kw. Podpisana podružnica ZZD povdarja, da je elektrarna življenjskega pomena tako za delavstvo, kakor za ostalo prebivalstvo Šaleške doline. Velenjski premog se vsled svoje slabe kvalitete le težko razpečava, se pa izvrstno uporablja pri proizvajanju električnega toka. Vsled vedno večje proizvodnje in oddaje toka istočasno vedno bolj naraste delo v premogovniku. Dvigne se s tem stalež delavstva in delovni dnevi, kar s tem tudi ostalemu prebivalstvu donaša večje denarne vire ter tako pomaga dvigati blagostanje doline, ki je najbolj navezana tudi na tukajšnji rudnik. Kot že rečeno, je elektrarna pri sedanji svoji kapaciteti že skoraj preobremenjena. Misliti pa je na večji obseg elektrifikacije tudi ostalih pokrajin v Sloveniji. Zato je zadeva razširjenja električne centrale zelo pereča, ter se morajo najti kreditna sredstva od strani države, katera je že sedaj tudi deležna na precejšnjem dobičku, ki ga ji centrala donaša.

Potrebna je največja uvidevnost na merodajnih mestih. Razširitev centrale je nujno potrebna. Mnogo se je zadnja leta razpravljalo in razmotrivalo o prevzemu rudnika in z njim elektrarne po banovini, katera je najbolj interesirana na čim večjem razmahu elektrifikacije v svojem področju. Podpisana organizacija je mnenja, da bi bil to edini izhod. Po našem mnenju je banovina vsekakor mišljena kot del države ter so v pogledu predaje rudnika banovini nikakor ne smejo stavljati eventuelne ovire in dalje, ako se premotriva tudi elektrifikacijski projekt, ki ga ima banovina začrtanega za svoje področje, je to tudi v interesu države kot celote. Glede prednavedenega Vas prosi podpisana organizacija ZZD, visokospoštovani g. minister, da zastavite vse svoje moči na pristojnih mestih, da se čimprej izvede ta načrt. t. j. za prepustitev rudnika od države banovini.

Predvsem še Vas ponovno prosi podpisana ZZD, da vzamete to našo predmetno spomenico v pretres ter storite tozadevne intervencije glede razširjenja elektrarne, oziroma podjetja po banovini.

Podružnica Zveze združenih delavcev v Velenju.

Ivan Novak, t. č. tajnik — Vekoslav Zajc, t. č. predsednik

Kranj

13. t. m. se je vršil pri nas prvi članski sestanek. Proti pričakovanju se ga je udeležilo precejšnje število članov.

Na tem prvem sestanku smo obravnavali dvoje vprašanj:

Zakaj je naša organizacija nastala,

kakšen namen ima.

Predaval je tovariš Gaser Albin z Jesenic. Njegova izvajanja so bila nad vse sijajna ter zelo učinkovita. Naš sestanek so počastili: g. dekan Škrbec Matija, dr. Robič Pavel, kaplan iz Šmartnega pri Kranju ter naš duhovni vodja g. Vovk Jože, kaplan v Kranju.

Pri nas delamo resno in s polno paro. Tudi borbe se nam ne manjka. Posebno z Jugoslovensko strokovno zvezo imamo vedno kaj opravka, oziroma z gotovimi člani. Ti ljudje z najpodlejšimi lažmi pitajo naše nove člane ter jih na ta način skušajo odvrniti od naše organizacije. Kljub temu, da se poslužujejo sredstev, katere bi pripisovali edinole rdečim sodrugom, ne dosežejo tega, kar si najbolj žele, namreč, da bi nas uničili in onemogočili.

Navajamo primer, ki se je dogodil med 6. in 13. marcem t. l. Naš agilen član je bil zavratno napaden in do nezavesti potolčen na tla in to samo zato, ker je zelen.

Pa to nas nič ne straši! Nasprotno, s podvojeno silo gremo proti cilju. Žrtev se ne ustrašimo, ker smo katoliški delavci in najsi bodo v kakršnikoli obliki. Ni dolžnost katolika, da mora mirno sprejeti napadalca, ampak dolžnost in pravico ima, da se tudi brani.

Znali bomo braniti sebe in svojo čast, zato odklanjamo zavratno Gverilsko borbo vseh treh naših nasprotnikov, ki so si tako podobni, kakor jajce jajcu.

Vabimo vse na ustanovni občni zbor, ki se bo vršil 27. t. m. v dvorani Ljudskega doma. Vabimo vse naše somišljenike in zavedne katoliške delavce, da pridejo, ter se odločijo ali za kat. fronto ali proti njej.

Jesenice

Centrala ZZD v Ljubljani je priredila tečaj od 18.—20. t. m. Tega tečaja smo se udeležili tudi mi po dveh naših delegatih. Bili pa so tudi delegati iz cele Slovenije. Stopili smo skupaj kakor ena družina enih misli in enih načel. Tečaj nas je tako tesno povezal med seboj, da smo se s težkim srcem poslovili v nedeljo zvečer po tridnevnem tečaju. Videl sem v tečaju, kako vneta srca imajo naši fantje in dekleta za našo ZZD. Program tečaja je bil zelo lep in uspešen. Predavatelji so nam vcepili v naša srca veliko lepih in dobrih naukov, s katerimi se bomo znali boriti napram našim nasprotnikom. Znali bomo tudi povedati našim članom resnico in si še pridobivati novih članov. Tečaj nam je bil potreben kakor otroku materinskih naukov. V programu je bilo prav vse, kar rabi voditelj krajevnih organizacij. Tečaj nam je dal zopet novih moči in poguma, s katerim si bomo znali priboriti čast in slavo za našo katoliško organizacijo ZZD. Zato se prav toplo zahvaljujem vsem predavateljem, ki so nam tako izčrpno obdelali svoja predavanja. Vsem tečajnikom in tečajnicam pa želim mnogo uspeha v svojem kraju. Želim, da bi si z istim uspehom in borbenostjo pridobivali članov in množili skupnost naše prave katoliške organizacije ZZD, kakor bom skušal jaz. — Bog živi! — Leskovec Ivan, predsednik jeseniške ZZD.

Pogajanja za stavbinsko kolektivno pogodbo

Dne 16. marca t. l. se je v sejni dvorani Delavske zbornice vršila ponovna razprava za sklenitev stavb. kolektivne pogodbe.

V smislu sklepov razprave z dne 24. 12. 1937, da bodo delodajalske organizacije na občnih zborih v februarju zaslišale svoje članstvo in določile stvoje stališče napram predlogom delavskih organizacij, ki so na tej razpravi najprej delodajalski zastopniki povedali stališče svojih organizacij.

Delodajalci na podpis kolektivne pogodbe v načelu pristanejo. Kolektivna pogodba naj ostane dosedanja, edinole vsa zakonska določila, ki so že v zakonu dovolj jasna, naj se spuste in naj se napravi kolektivni pogodbi dodatek s spremembami sedanje kolektivne pogodbe. En zastopnik delodajalcev pa je izjavil, da se njegova organizacija toliko časa ne bo udeleževala pogajanj za stavbinsko kolektivno pogodbo, niti ne bo te pogodbe podpisala, dokler ne bodo delavske organizacije s svoje strani storile vse, da se zatre šušmarstvo. Nato so se obravnavale po vrsti vse točke sedanje kolektivne pogodbe, razen mezdne tarife. Na tej razpravi do zaključka ni prišlo in se bo v sredo, dne 23. t. m. vršila naslednja razprava. Upamo, da bo kolektivna pogodba podpisana kmalu in da bodo mezde in druga določila vsaj primerno odgovarjala sedanji draginji in razmeram.

DROBNE DOMAČE

Ljubljanski župan dr. Jure Adlešič, tako poroča časopis »Ameriška Domovina«, bo obiskal Ameriko in prisostvoval slovesni otvoritvi Jugoslovanskega kulturnega tedna v dneh 14. in 15. maja. Prvič v zgodovini ameriških Slovencev se bo zgodilo, da bo njih prireditev nalašč v ta namen obiskal zastopnik Slovenije.

Na ljubljanski občinski seji je bil sprejet proračun mestne občine v znesku 117,800.000 din z 41 proti 3 glasovom. Poročila občinskih svetnikov predvsem pa g. župana so pokazala veliko delo mestne uprave.

Novo notranje posojilo v znesku 1 do 4 miljarde din nameravajo razpisati v Jugoslaviji. Posojilo se opravičuje z naglim skokom tečaja vrednostnih papirjev, ki se morejo kriti le z večjim dolgoročnim posojilom. To bi bilo prvo dolgoročno notranje posojilo.

Združeni opozicionalci se ne sestajajo več tako pogostoma. Pri dr. Mačku se tu pa sem zberejo na posvet prvaki HSS. Velika delavnost sedanje vlade je pobrala opozicionalcem iz rok orožje. Hrvatski dnevnik piše, da je to politično zatišje mir pred velikimi dogodki, ki bodo prišli.

Na spolzki poti je zdrsel avtomobil prevoznika Antona Pečnikarja, ki ga je šofiral 20 letni Ivan Masle iz Dola. Šofer ni mogel avtomobila ustaviti na spolzkem klancu, da je ta z vso silo butnil ob obcestno drevo. Krmilo je stisnilo šoferju prsni koš, da je dobil težke notranje poškodbe. Prednji del avtomobila je razbit.

Kot imeniten zdravnik se je predstavil Otiliji Senekovič v Studencih pri Mariboru neki Karol. Zatrjeval ji je, da bo ozdravil njeno bolno hčer. Žena je prefrigančevi gostobesednosti verjela in je v materinski ljubezni, samo, da bi ozdravila hčer, dala mazaču 700 din, za kar ji je dvakrat prinesel neke rože, ki so pa seveda ostale brez vsakega učinka. Orožništvo sedaj zasleduje premetenega goljufa.

V Nevljah pri Kamniku, kjer spreminjajo tok Nevljice, so prejšnji teden naleteli v zemlji na neke štore. Kamniški župan g. Nande Novak je takoj ugotovil, da gre tu za znamenito najdbo. Strokovnjaki so ugotovili, da so v zemlji najbrže kosti največjega predpotopnega slona mamuta.

Na največji smučarski skakalnici v Planici, ki je zgrajena po načrtih g. inž. Blondeka, je skočil te dni Avstrijec Bradl 107 metrov, naslednje dneve pa še štirikrat zaporedno brez padca čez 100 m. S tem je bilo ponovno dokazano, da je to edinstvena in najvarnejša skakalnica na svetu, zgrajena po slovenski iniciativnosti.

---

izrazili svoje zahteve: Zastopstvo vseh razredov v zakonodajni zbornici. Enakost zakonov za vsakogar. Garancija za nedotakljivost premoženja, pravico združevanja, zakonito varstvo dela, svobodo govora in tiska, splošen in obvezen šolski pouk, uvedba knjižnic, čitalnic, izobraževalnih društev itd.

Kaj hitro je tudi vojaštvo stopilo na stran nezadovoljnežev. Na parniku »Potemkinu« je bil ustreljen nek vojak. Z bliskovito naglico so za ta čin mornarji vse oficirje pometali v morje, nato pa dvignili rdečo zastavo. Velika križarka je napravila isto. Vstajo je bilo treba krvavo udušiti. Vojno sodišče je dalo 67 mornarjev ustreliti, mnogi pa so pobegnili v inozemstvo. V armadi se je pričel razkroj.

Delavstvo je zajelo novega poguma. Jeseni 1905. se je tisoče nezadovoljnih sestalo v Petrogradu. Rdeče zastave so se pojavile v velikih množinah. Brez bojazni so prepevali marseljezo, po prodajalnah pa so plenili. Oktobra so stopili v stavko železničarji, strojevodje in poštno uradništvo. Celokupna industrija, trgovina in promet je bila v zastoju, v mestih je manjkalo mesa in kruha. Banke so bile zaprte, vrednost ruskega denarja je na borzi padla. Strah ministrov je bil tolikšen, da so carju svetovali, naj beži v inozemstvo.

Sedaj se je car odločil za rešilno sredstvo; obljubil je ustavo. Patrijotje so veselja s cerkvenimi banderami prirejali obhode, peli nabožne pesmi, boljševiki pa oznanjali republikansko sovjetsko ustavo. V Kronstatu so se uprli mornarji, v Sebastopolu pa vojaštvo in pristaniško delavstvo. Nek poročnik po imenu Smidt je brzojavno zahteval od carja konštitucijonalno skupščino. V odgovor je prejel smrtno obsodbo in bil takoj ustreljen. V Irkutsku so vojaki zahtevali odpravo smrtne kazni. Na Daljnem vzhodu so mnoge stotnije samovoljno zapustile vojašnice ter se podale domov. Mesto Tukum je bilo 24 ur v oblasti revolucijonarjev. Požigi so se množili, po ulicah je tekla kri. V Harkovu je bilo več kozakov ubitih od bombe, katero je vrgel majhen deček.

(Dalje prihodnjič.)

V PAR VRSTICAH PREKO SVETA

Japonska je pozabljena, Kitajska ni za nas več važna. In vendar se tam vrši velika bitka med milijoni za zmago in propast. Če smo mi ob vrvenju Evrope pozabili na daljni vzhod in na interese, za katere se borba vrši, ne mislimo, da so na to pozabile tudi zainteresirane velesile sveta, ki radi iskanja novih ravnotežij morajo gledati zvezanih rok, kako Japonska ustvarja novo Kitajsko in v njej ob ogromnih korakih širi svojo oblast.

O Rusiji bomo najbolje zapisali, če rečemo, da tone v svoji lastni krvi in da je izrinjena iz kroga odločujočih velesil, kamor bi po svoji številčni moči spadala. Nihče več ne posluša njenega glasu, tudi v Španiji njena politika vsak dan bolj propada.

V Španiji nacionalistična ofenziva neprestano napreduje in Franco je prispel že na mejo Katalonije. Vsemu svetu postaja jasno, da je rdeča stvar v Španiji izgubljena in je zmaga nacionalistov neizbežna. Celo predsednik francoske vlade, socialist Blum, je jasno izpovedal, da komunistične Španije več rešiti možno ni.

Francija sama se lovi v večnih krizah svoje »demokracije« in zgublja na terenu obenem s propadanjem ruske in španske revolucije. Blumova vlada, ki se je komaj rodila, stoji baje že zopet pred skorajšnjim padcem. Splošno mnenje je, da je ta vlada za današnje razmere v Evropi za Francijo velika nesreča.

Na severu Evrope je vstajal strah nove vojne, ko je Poljska mali Litvi stavila ultimat in grozila, da Litvo zasede, če ji v teku 48 ur ne ugodi v njenih zahtevah. Litvanski parlament pa je soglasno odobril stališče svoje vlade, v katerem je ona sprejela vse zahteve Poljske in je bila tako vojna na baltiku za enkrat preprečena. Zahtevala pa je Poljska sledeče:

1. Takojšnjo vzpostavitev diplomatičnih in konzularnih zastopstev.

2. Takojšnjo vzpostavitev železniških in poštnih zvez med obema državama.

3. Obojestransko pogodbo o narodnih manjšinah na podlagi narodno kulturne avtonomije poljske oziroma litovske manjšine.

4. Takojšnji začetek trgovinskih pogajanj.

5. Litva mora iz svoje ustave izbrisati točko, ki pravi, da je prestolnica Litve Vilna.

6. Popolno zadoščenje za zadnje napade litovskih obmejnih straž na poljske graničarje.

Nemčija je v vrvenju nove notranje razporeditve vojaštva in uradništva. V bivši Avstriji je porastel val samomorov na tako višino kakor še nikoli do sedaj. Nemški upravni aparat z veliko naglico vstopa v nekdanje avstrijsko tihožitje.

Češka je v novo nastalem evropskem položaju odrezala morda najslabše. Tri milijone in pol Nemcev v njeni državi škili preko meja in že grozi, da je prišla 12. ura, da se jim v vseh zahtevah ugodi. Treba bo zares velike modrosti, da v merjenju sil češki živelj ne podleže.

Krvnikov bo zmanjkalo

Komaj so odjeknili zadnji streli iz Moskve, že se pripravljajo tam po zanesljivih poročilih štirje novi procesi. Zopet bodo sodili nekdanje odlične komunistične voditelje in propagatorje. Zopet bo sodba v 90 slučajih smrt, v 10 dolgoletna ječa. Sodbe in obsodbe, ki so na vidiku, si bodo sledile v sledečih štirih procesih takole:

V prvem procesu bodo posadili na obtožno klop nekatere komunistične voditelje iz stranke. Med njimi so: **Osinski**, ravnatelj statističnega urada, **Jakovljev**, bivši komisar za denarstvo, in **Manžev**, eden od najvišjih strankinih odličnikov.

V drugem procesu bodo dvignili obtožbo proti celi vrsti nekdanjih ljudskih komisarjev, in sicer so obtoženi: bivši predsednik gospodarske petletke **Rudzutak**, njegov naslednik na tem mestu **Mešlavh** (Mehlschlauch), voditelj sovjetske državne kontrole **Antipov** in ljudski komisarji **Bubnov, Krylenko, Kaminski** in **Lubimov.**

V tretjem procesu bodo sodili nekatere sovjetske diplomate. Med njimi so: bivši poslanik na Kitajskem **Bogomilov**, poslanik v Berlinu **Jurenjev**, poslanik v Rimu **Stein**, poslanik v Varšavi **Davtjan**, nadalje vsi poslaniki v Litvi, na Finskem v Letonski, na Norveškem, v Madridu in v Barceloni (**Ovsejenko**, nekdaj tudi sovjetski poslanik v Pragi).

Četrti proces je namenjen višjim poveljnikom armade in mornarice. Na zatožni klopi sedijo pomočnik vojnega ministra maršal **Jegorov**, bivši vrhovni poveljnik rdečega letalstva general **Alkansis** bivši vrhovni poveljnik rdečega vojnega brodovja veliki admiral **Orlov**, nadalje dva poveljnika armadnih zborov generala **Bjelo** in **Bubjenko** (Dibenko?).

Če bo šlo tako naprej, bo v Sovjetiji krvnikov zmanjkalo.

Domžale-Groblje-Jarše

V nedeljo, dne 20. marca smo napravili člani ZZD in naši prijatelji **avtobusni zlet** preko Trojan v Celje. Nekaj se jih je peljalo z vlakom. Imeli smo najlepše vreme ter bili vsi prav dobre volje. S seboj smo vzeli poleg židanega razpoloženja tudi glasbene inštrumente, da smo z njimi lahko spremljali veselo pesem. Odpeljali smo se po maši v Grobljah ob 7 zjutraj. Čeprav je avtobus na trojanskem klancu omahoval pod veliko težo in strmim klancem, smo vendar že ob 9 dospeli skozi Savinjsko dolino v starodavno Celje. Tam smo jo mahnili najprej na sončen hrib k samostanu in cerkvi sv. Jožefa, kjer smo delavskemu prijatelju misijonarju **g. Godinu** čestitali za god. V samostanu so nas pogostili s čajem. Pozdravit nas je prišel tudi predstojnik samostana g. **Šmid**. Nato smo opravili v cerkvi kratko pobožnost. G. misijonar **Gregor** je pred oltarjem zmolil z nami litanije k delavskemu zaščitniku sv. Jožefu. Zapeli smo tudi nekaj nabožnih ljudskih pesmi.

Ogledali smo si s prijaznega hriba mesto Celje in lepo okolico, nato se pa povzpeli na sosednji hrib, na katerem stojijo razvaline starega celjskega gradu, kjer so vladali nekoč slavni celjski grofje. Na razvalinah nam je g. Godina razložil zgodovino celjskih grofov, katerih zadnji je umrl nasilne smrti leta 1456. Na njegovem pogrebu je dvanajst črno odetih dvornikov postavilo na mrtvaški oder oklep, kopje, meč, čelado in ščit ubitega grofa in kneza. Pristopil je nato vitez ter vrgel na tla ščit, čelado in grb ter trikrat na ves glas zaklical: »Danes grofi celjski in nikoli več«. Glave (lobanje) teh grofov smo si popoldne ogledali v cerkvi Marijinega oznanjenja v kapelici lurške Matere Božje. — **Napotili smo se mimo vinogradov, kjer smo med drugim zapeli tudi** tisto »En hribček bom kupil«, po drugi strani hriba v dolino. Celjska ZZD nam je s pomočjo odličnih celjskih prijateljev naše organizacije pripravila kosilo pri čč. sestrah na pobočju hriba sv. Jožefa. H kosilu je spadal tudi kratek odpočitek v restavraciji Evropa v mestu. V posebni sobi smo prepevali naše lepe slovenske narodne pesmi s spremljevanjem kitar. Zabaval nas je posebno tovariš Pepe.

Povsem okrepčani smo si popoldne ogledovali mesto: najprej okusne izložbe celjskih veletrgovin nato pa številne znamenitosti Celja (gotsko opatijsko cerkev s krasno staro gotsko kapelico, lobanje celjskih grofov ter znamenite stare in nove stavbe Celja). — Tako smo lepo nedeljo kar najlepše porabili in se vsestransko razvedrili. Ostal nam je nanjo prijeten spomin in hvaležnost do gostoljubnih Celjanov. Tudi smo se lahko prepričali, da se v Celju počutimo člani ZZD kakor doma, ker imamo tudi tam številne tovariše med delavstvom, prijatelje pa tudi med drugimi stanovi. Vsem kličemo Bog živi!

PO SVETU

Na Dunaju in vsej Avstriji se streljajo zaradi nenadnega preobrata nekdanji vodilni avstrijski možje. Major Fey je ustrelil sebe, sina in ženo, prav tako profesor insbruške univerze Bayer, ki je vzel življenje svoji 18 letni hčerki in sebi. Za njimi je šla v smrt še množica avstrijskih veljakov, med njimi tudi precej Židov.

Dunaj se je po narodno-socialističnem preobratu navriskal in prehaja v mirnejše življenje. Skrbi pa se opažajo že te začetne dni posebno med uradništvom, ki se odpušča iz služb. Na njih mesta se postavljajo pristaši narodnih socialistov.

Vsi nekdanji avstrijski in nemški državljani stari že 20 let bodo 10. aprila izpovedali ali priključitev k Nemčiji odobravajo, ali odklanjajo. Tako je odločil Hitler.

Slavni španski general Moscardo, ki je s svojimi junaškimi kadeti branil lansko leto Alcazar pred napadi rdečih čet, se bo udeležil svetovnega evharističnega kongresa v Budimpešti.

Peruanska vlada je sklenila, da dobe misijonarji, ki gredo v gorate gorske predele, brezplačne vozovnice na vseh železniških in zračnih progah.

Anglija se brani avstrijskih beguncev in je v ta namen izdala stroge ukrepe, zaradi katerih so več stotin beguncev zavrnili na angleški meji.

Ena največjih bitk v sedanji kitajsko-japonski vojni divja te dni na frontnem odseku Tiencin—Pukeu. Računajo, da na obeh straneh sodeluje v boju 300.000 mož. Japonske čete le s težavo in ogromnimi žrtvami napredujejo. Japonski letalci so bombardirali nemško misijonsko postajo, vsled česar so misijonarji vložili pritožbo pri nemškem veleposlaniku.

Daily-Telegraph poroča iz Moskve, da so zadnje dni ustrelili vrsto visokih pravoslavnih cerkvenih dostojanstvenikov. Za te duhovnike Stalin niti ni maral prirediti proces in jih je dal po prekem sodu ustreliti.

SONCE IN SENCE DOMA IN DRUGOD

Zločin nad narodom

Ravnotežje sveta se je premaknilo s tečajev. Na naših severnih mejah smo začutili oster mrzel veter. 75 milijonski narod pritiska z vso svojo močjo na našo majhno deželo. Treba bi bilo, da se ljudstvo na tej skromni zemlji zgrne v eno skupnost in misli na svojo bodočnost.

Pa so mnogi med nami, ki jim ob tej uri nič ni mar skupna usoda malega naroda in brskajo po svojih listih kakor nevrasteničen bolnik po svojih starih boleznih.

Anglija in Francija, pa še Češka zraven s sosedi in prijatelji niso mogle preprečiti tega, kar se je zgodilo. Pri nas pa so vstali nekateri in zlobno namigavali, da je temu krivo vodstvo naše države, kakor da je mala Jugoslavija močnejša od angleškega imperija in silnejša od Francije in njenih zaveznikov. Šli so v demagoštvu tako daleč, da so celo z lepaki nesramno psovali naše najvišje predstavnike kot izdajalce naših narodnih interesov.

Mi pa vemo in kdor je pošten nam bo prav dal, da smo pri svojih sorazmerno šibkih močeh zaradi pametnega vodstva naše zunanje politike dosegli saj to, da so slovenske narodne manjšine zavarovane po prijateljskih paktih.

Skupen strah za naroden obstoj zlorabljati v strankarske svrhe je vsekakor neodpustljiv zločin nad narodom.

Nemška oblast koroškim Slovencem

Zastopniki Slovencev so bili 17. marca pri novem koroškem deželnem glavarju g. Pawlowskemu. Deželni glavar jim je izjavil, da velika narodna socijalistična država nikoli ne bo imela namena nastopati proti manjšini, dokler bo ta manjšina napram državi ostala lojalna. Nemška država ima interes na tem, da tudi narodne manjšine podpira v tisti meri, kolikor je to potrebno za skupni blagor in gospodarski napredek.

V zvezi s tem poročamo z ozirom na vznemirljive vesti, ki so se širile o položaju koroških Slovencev in o njihovem narodnem trpljenju, da je slovenska Prosvetna zveza v Celovcu izdala nujno okrožnico svojim zaupnikom in društvom, kjer navaja med drugim:

1. Zastopnik deželne vlade jo je pooblastil za izjavo, da bo nova deželna vlada spoštovala slovensko narodno zvestobo in bo koroškim Slovencem pustila polno kulturno in gospodarsko svobodo.

2. Prosvetna društva, posojilnice in ostale gospodarske organizacije koroških Slovencev delujejo kot doslej — neovirano tudi v bodoče.

3. »Koroški Slovenec« izhaja kot doslej.

4. Eventualne ovire pri narodnem udejstvovanju oseb ali organizacij naj se nemudoma javijo, da bo mogoče na pristojnem mestu poskrbeti za odpomoč.

Naše rojake pozivamo k železni disciplini in brezpogojni pokorščini napram novi državi in njenim oblastem. Kakršnakoli bojazen ali strah sta neosnovana. Oblast jamči za popoln red in mir tudi pri nas. — Naše vodilne može in fante izrečno prosimo, da vplivajo pomirjujoče na vse ljudstvo. Še enkrat povdarjamo: železno disciplino!«

Okrožnica je datirana s 16. marcem.

K temu bi bilo pripomniti, **da se doslej nobenemu koroškemu Slovencu ni ničesar zgodilo zaradi tega, ker je bil zaveden Slovenec. Dejanskega nasilja ni doslej nihče utrpel. Razne neodgovorne vesti o nasiljih in preganjanjih na Koroškem niso resnične in zato tako poročanje samo škoduje slovenski manjšini na Koroškem.**

To so vsekakor razveseljive vesti. Včasih je res tako, da moraš trepetati pred kaplarjem, pred resničnim vojaškim dostojanstvenikom pa ni treba imeti strahu, ker gleda tudi v zadnjem prostaku del svoje domovine in svojega naroda. Zelo prav bi bilo, če bi mogli kedaj ugotoviti, da je bila za naše zatirano ljudstvo onstran Karavank tak kaplar preminula Avstrija, nova velika Nemčija pa da noče posnemati njene raznarodovalne politike.

Mladina v Zvezi fantovskih odsekov

Veselo znamenje hitre rasti doslednega katoliškega mladinskega pokreta Zveze fantovskih odsekov so bile številne notice in poročila našega časopisja o mnogoterih mladinskih akademijah na praznik sv. Jožefa, ki je obenem praznik Zveze. Po vsej Sloveniji se zbirajo po naših društvih in po naših telovadnicah nove mlade moči in neutrudno delajo na velikih pripravah za bodoče mednarodne tekme, ki bodo letos o sv. Petru na ljubljanskem Stadionu. Če kje v katerem kraju ne more več do pravega izraza stari razmah katoliške misli, pa tem živahneje stopa drugod na plan. Strumno organizirana mladina ZOF je poroštvo za našo bodočnost.

Tobačno delavstvo za svoje pravice

10. t. m. se je vršil sestanek tob. del., katerega so sklicali delavski zaupniki. Na sestanku, katerega se je udeležilo nad 300 delavcev, sta bili prečitani dve resoluciji in sicer: ena proti zavlačevanju plačilnega pravilnika, ena pa glede ekonomske delavske skupnosti. Resolucija se je glasila:

Delavci tobačne tov. v Ljubljani zbrani na sestanku dne 10. t. m. (marca) 1938. ugotavljamo, da so se cene življenjskih potrebščin podražile za 30%.

Privatna kakor tudi državna podjetja so povečala plače svojemu delavstvu, zato se čudimo, kako to, da uprava državnih monopolov tega ne uvidi pri svojem 6,000.000 dnevnem dobičku in ne izda že več let obljubljenega »Pravilnika« o plačah z obljubljenim poviškom.

Ugotavljamo, da se nas vedno šteje k državnim uslužbencem, kadar je treba kaj vzeti, a pri vsakem povišanju pa se nas enostavno prezre.

Vsak dan se zahteva od delavstva, da čim več izdela brez vsakega poviška plače.

Radi tega prosimo in pozivljamo cenjeni naslov, naj že vendar enkrat vse to uvidi in izda »Pravilnik« o plačah s predlogom ankete monop. delavcev iz l. 1935. do 1. aprila t. l.; zato pri tej priliki prosijo delavci te tovarne, da se tovarna v Ljubljani prevede v draginski razred z ozirom na uradno ugotovljeno draginjo vseh življenjskih potrebščin.

Druga resolucija pa se glasi:

Delavstvo tob. tov. v Ljubljani, zbrano na sestanku dne 10. marca 1938. pozdravlja zamisel monop. uprave glede ustanovitve nekakšne ekonomske delavske skupnosti, toda s sledečimi pomisleki:

1) Pozdravlja uvidevnost monop. uprave, da si pri današnjih mizernih plačah in visoki draginji ni mogoče prihraniti niti za kurivo, kakor tudi za druge važnejše življenjske potrebščine, katere bi nabavljala ta ekonomska del. skupnost.

2) Delavstvo je mišljenja, naj se prvotno izda »Pravilnik o plačinem sistemu, da si bo moglo napraviti pregled, če bodo toliko povišane plače, da bode mogoče nekaj dati na stran, kajti danes je delavstvo te tovarne popolnoma izčrpano v svojih sredstvih ter prezadolženo, da ne more od današnjih mizernih plač prispevati poleg ostalih velikih odtegljajev še za to: »ekonomsko delavsko skupnost.«

3) Delavstvo je dalje mišljenja, ker se običajno pri ustanovitvi takih fondov prvovrstno obveže podjetnik, dati za temelj neko gotovo glavnico, da tudi monop. uprava z ozirom na svoj, uradno priznani čisti dobiček šestih milijonov din dnevno, vloži v ta fond en milijon din kot temeljno glavnico, od katere bi se porabljale obresti za izdajo posojil delav. tob. tov. v Ljubljani.

4) Dalje je delavstvo mišljenja, da glede del. vplačil ne more dati v naprej garancijo za vplačevanje v ta fond, dokler se ne reši pod t. 2. navedena dejstva.

5.) Upravljanje tega fonda bi si želelo del. samo pod nadzorstvom monop. uprave in svojih legalnih priznanih združenj, toda samo pod pogojem, če vloži monop. uprava pod t. 3. navedeni znesek, ne pa na ta način, kot je to pri pokojninskem fondu, kjer je delavstvo brez vsakih zastopnikov, dasi vplačuje vanj svoje prispevke.

6) Nadaljnje postopanje bi se vodilo po soglasnosti sklepov tega fonda oziroma zastopnikov, določenih od strani delavstva.

Gorenje točke predlagamo, vendar pa želimo, da se izda že tako dolgo pričakovani »Pravilnik« o plačilnem sistemu, da bode moglo delavstvo zadostiti do sedaj določenim prispevkom (davek, penzijski fond, okrožni urad itd.), kateri so že z zakonom določeni.

Ti dve resoluciji sta bili poslani na vsa merodajna mesta in upamo, da bodo želje delavstva, ki so izražene v njih, tudi od merodajnih faktorjev uslišane.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.